

בלבביפדיה עבודת השם - תמצית השיעור - בִּרְכָה 31:06

ג' מדריגות בִּרְכָה

המדריגה השנייה של הברכה זה מדריגת הגוף, עיקר מדריגת הגוף שזה מדריגת הכנס", מתגלה כידוע **ביעקב אבינו**, ולכן הכנס"י נקראים על שמו בית יעקב, ובית ישראל, כי יעקב הוא גופא דכנס", ובו התגלה הברכה שקיבל מיצחק [שגנבם מעשיו] והוא בירך את בניו האֶסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם... איש אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ בְּרַךְ אֶתְּם (בראשית מט) וארז"ל מלמד שהוקשו כולם זל"ז, כלומר יעקב הוא הגוף של הכנס"י שממנו התפשטו כל הכנס"י. מאברהם יצא יצחק, מיצחק יצא יעקב, אך מיעקב הוא עצמו שורש ההתפשטות של הכנס"י, שממנו מתפשטים י"ב שבטים שהם כנגד י"ב גבולי אלכסון, [ומצד כך ברכה זה מלשון הרכבה שהכל מורכב ממנו] וזה ההגדרה של ברכת יעקב, שבירכם בעצם מדריגתו שהיא מדריגת גופא. וזה התפשטות תמידית [היפך מעיין שמכזב מימיו אפי' פעם בשבוע, אינו מעיין גמור], ולכן קי"ל שא' מן השבטים אינו כלה.

המדריגה השלישית של הברכה מתגלה אצל יוסף, כמ"ש וַיִּקְרָא לְפָנָיו אֶבְרָהָ (בראשית מא מג) א' ברך. וביתר דיוק א' בִּרְךָ, וכדפרש"י שנקרא אברך מחמת שכולם היו כורעים לפניו בִּרְךָ, ובעומק מקום ברכתו של יוסף הוא במקום הברכיים, שזה מקביל לרמש הרומש על הארץ, מקום הרגליים. נמצא א"כ שמונח כאן ג' חלקי הברכה שזה כל מדרגותיה של הברכה בשלימותה.

שלושת מדרגות הברכה הנ"ל מקבילים לג' האותיות ב'ר'כ', ונת-בונן כיצד, האות ב' מקבילה לברכתו של אברהם אבינו, שברכתו זה מה שהוא דבוק בראשית, והוא בחי' ראש, ראשון, בכור, אך אינו ראשון בעצם, דהראשון הוא השי"ת, אלא הוא הראשון לנא-צלים, זה האות ב', בבחינת אני ראשון. האות כ מקבילה לברכתו של יעקב אבינו, דהנה יש בחינה שיעקב כביכול דומה לבית"ש, כמ"ש אין כָּאֵל יִשְׂרָאֵן (דברים לג) וכדאיתא בחז"ל ויותר יעקב לבדו, מה הוא יחיד בעליונים, אף הוא יחיד בתחתונים, ויעקב א"א דומה לבורא דכמו שהבורא הוא מקור הברכות שממנו מתפשטים כל הברכות, כך יעקב ממנו מתפשטים כל הכנס"י, [וזה ב' הגדרות החלור-קות ביסודם, אברהם הוא דבק בשורש הברכות והוא ראשית הנאצלים, משא"כ יעקב הוא כביכול דומה למאציל עצמו], וזה האות כ' אות המדמה שיעקב הוא דומה כביכול להויה. האות ר' זה כנגד ברכתו של יוסף שעיקר ברכתו בברכיים, ויתר ע"כ באות ברית קודש ששם המצווה היא פרו ורבו, ריבוי, זה האות ר' – ריבוי. כלומר שזה לא רק המשכה, אלא המשכה בריבוי.

שורש הברכה הראשונה בתורה היא שהקב"ה בירך את אלו שנ-בראו ביום חמישי, שבו ה' ברא אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדִלִים שזה כללות הדגים, וְאֶת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׁת אֲשֶׁר נִשְׁרָצוּ הַמַּיִם לַמִּינֵהֶם, וְאֶת כָּל עוֹף הַכָּנָף לַמִּינֵהוּ, וגו'. והקב"ה בירכם וַיְבָרֶךְ אֶתְּם אֱלֹהִים לְאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וגו'. ומבואר בגמרא (כתובות ה.) שבתולה נשאת ברביעי ונבעלת בחמישי הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים, כלומר מונח בברכה הראשונה שורש כל הברכות. והברכה הראשונה היא לשלשה מינים, א"כ יש כאן ג' סוגי מהויות של ברכה, ויתבאר בעז"ה להלן מהם ג' מהויות הברכה שבירך הקב"ה פרו ורבו.

בכללות ממש, הרמש דרכו לרמוש על הארץ, לעומת כך הדגים אין דרכם להיות על הארץ, אלא הם במים למעלה מן הארץ, ויתר ע"כ העופות דרכם לעלות ללמעלה. יש כאן א"כ ג' תפיסות של ג' נבראים. וא"כ ג' סוגי ברכות.

ביתר חידוד, ביום שישי גם האדם נתברך פְּרוּ וּרְבוּ, וכידוע שהב-ריאה כולה היא בצורת אדם, [האדם השלם בקדושתו ית"ש], ובפרטות לעינינו לפי"ז האדם כולל את ג' החלקים הללו של הבע"ח והוא חוזר ומתברך בשורש הברכה. ונבאר היכן באדם נמצאים הג' חל-קים הללו, האדם בכללות כידוע נחלק לג' חלקים, ראש [עליון], גויה [אמצעי], ורגליים [תחתון].

לפי"ז בהקבלה להנ"ל, הדגים נמצאים במקום גופא – הגויה, הרמש נמצא במקום הרגליים הדורכים על הארץ, והעוף נמצא במקום ראשו של האדם, ראשו מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה (בראשית כח יב).

ובהקבלה לכך ישנם ג' ברכות בתורה שנאמרו ביחס לג' החלקים הללו. **הראשון** שנאמר בו ברכה יסודית זה **אברהם אבינו** שנא-מר בו וַאֲבִרְכָה וְאֶגְדֹּלָה שְׁמִי וְהָיָה בִּרְכָה (בראשית יב ב), שנמסרו הברכות בידי, וכן וַאֲבִרְכָה מִבְּרָכֶיךָ ... וְנִבְרַכְנִי בְךָ פֶּלַח מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה, ועוד, כידוע אברהם הוא **הראשית** הן לבריאת העולם [אברהם נברא העולם] והן לכנסת ישראל, וא"כ הוא מקביל לברכה של **הראש**, וגילוי הברכה בראש זה, שברכה אותיות בכור – רא-שית, כי הוא ראשית אונו, כלומר, אברהם נמצא ודבוק בראשית, והראשית היא מקור הברכה, [וכידוע שאותיות ב,כ,ר, הם השניות ביחידות עשרות ומאות], ולכן הבכור שהוא נולד ראשון הוא שורש הברכה שמתגלה בו.

השלם כך יש לו ברכה שאינה פוסקת לעולם, ומכאן כן הוא נקרא בן העוה"ב, כי יש לו ברכה שאינה מפסיקה לעולם, אך כשהוא במדריגת הברכה של יום חמישי, יש לו רק חלקי ברכות ואין לו את המעין עוה"ב שהוא שורש מקור הברכה. וככל שהאדם דבק בצורת אדם שבו, הוא דבק בברכה השלימה, כך הוא זוכה ליום שכולו שבת, יום שאין לו הפסק, שתמיד הברכה ממשיכה בו לנצח, וככל שהוא דבק יותר במדריגת הברכה העליונה כך הוא זוכה לב"ר כה עצמית שאין לה הפסק, זה שורש הדביקות הגמורה בצורת אדם השלם שהוא חי וקיים לעת"ל כיעקב אבינו, וזוכה לנחלה בלי מצרים, שאין מיצרים לברכה והיא ממשיכה והולכת עד אין קץ.

יש לשים לב שתמצית זו הינה טעימה בלבד מן השיעור ופחותה באין ערוך משמיעת השיעור עצמו.

[עבור המערכת נושאי השיעור: ברכ, ברכה, הרכבה, ברכיים, בכור, מרכבה, אברך, דגים, עופות, רמש, פרו ורבו, רגליים, גופא, ראש, אברהם, יעקב, יוסף, אפריים,]

ש"ת לאחר השיעור

שאלה נתבאר בשיעור שיעקב הוא בבחינת דומה למאציל, ולכאורה כל האפשרות להדמות אליו ית' זה רק מצד הנאצלים, שהנאצל דומה למאציל, וכיצד א"כ יעקב דומה למאציל עצמו.

תשובה אין הכי נמי, בהגדרה כוללת מצד המאציל אין עוד מלכדו כפשוטו, מצד הנאצלים התחתון דומה לעליון. ובהגדרה של ספירות, יעקב הוא הכ' של הכתר, שהכתר כידוע אינו ראשית גמורה, [בראשית – ב' ראשית] והראשית הגמורה זה החכמה, שזה אברהם אבינו שמדתו מדת החסד קו ימין, ששורשו בחכמה, לכן הוא ראשית הנאצלים, ויעקב שהוא בקו האמצע, השורש שלו זה הכתר שדומה למאציל, זה העומק שנתבאר בשיעור. והגדרתם בשאלה שהדמיון הוא רק מצד התחתון ולא מצד העליון, זה נכון מאוד שזה השורש, אמת.

עיקר גילוי הברכה בתורה שזה פרו ורבו קאי על הברכה במדריגתו של יוסף, כלומר על אף שנתבאר שיש קומה שלימה לברכה, עיקר גילוי הברכה בפועל זה מדריגתו של יוסף, שזה הריבוי של הברכה, וכן על אף שלכאורה מקום ברכתו של יוסף זה במקום הברכיים, במקום הנמוך, יוסף כולל בברכתו גם את המדריגות שמעליו, מתגלה אצלו גילוי של בכור [שזה הברכה של אברהם] כמ"ש תבואתה לראש יוסף ולקדקד נזיר אֶתִּיו... בכור שורו הדר לו וקנני ראם קנניו, כלומר מכאן שהוא מזרעו של אברהם אבינו הוא מגלה את ברכתו של אברהם אבינו. ולכן מצינו שהכנס"י נקראים על שם אפריים שהוא בנו של יוסף, הָבֵן יָקִיר לִי אֶפְרַיִם (ירמיה לא יט). וכן ברכתו של יעקב שזה מלשון הרכבה מתגלה אצל יוסף ויָרָב אֹתוֹ מְרֻכָּבַת הַמִּשְׁנָה (בראשית מא מג), וכן בשורש של יוסף כמבואר בחז"ל שראוי היה יוסף שיצא ממנו י"ב שבטים אלא שגרם החטא, כלומר שמצד השורש דתיקון יש ליוסף גם גילוי של גופא. אך עכ"פ עיקר הגילוי שלו זה נִיָּקְרָאוּ לְפָנָיו אֲבִיָּה (שם) והגילויים העליונים שמתגלים בו הם רק מכאן אברהם ויעקב, ולכן גילויים אלו אינם שלימים, דהגילוי של הבכורה שהתגלה ביוסף אינו בכורה עצמית, אלא הבכורה של ראובן פסח כמים אל תוותר כי עֲלִיתָ מִשְׁפָּכִי אֲבִיָּה, וזה מחמת שהגילוי הא רק מכוחו של אברהם ולא של יוסף בעצם, וכן הגילוי של יעקב שהוא מדריגת גופא אינו התגלה ביוסף בגילוי גמור, דהרי גרם החטא, ויצאו ממנו רק ב' שבטים ולא י"ב, וההבדל היסודי בין תפיסת ב' בנים לבין תפיסת י"ב שבטים הוא, שב' הוא תפיסה של פרו ורבו מקום הברכיים, שבכללות מצוות פרו ורבו זה להוליד ב'. משא"כ תפיסת י"ב זה תפיסה של שורשי הצדדים שיוצאים משורש הגופא, זה לא רק שנתמעט הכמות, אלא זה תפיסה אחרת.

נתבאר א"כ שיש את הברכה של יום ה' של הבע"ח, וביום ו' ברכה לאדם, ובשורש צורת אדם קודם החטא האדם הוא למעלה מהבע"ח, כאשר אדם זוכה מדריגתו היא מדריגת אדם והוא כולל בתוכו את כל חלקי הברכה, משא"כ כשאנו זוכה הוא נופל למדריגת הברכה של יום ה' שזה ברכת הבע"ח שזה רק א' מחלקי הברכה. ולכן כמו שהוזכר בתחילה שבתולה נבעלת בחמישי הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים, ולא ביום ו' שזה הברכה שנאמרה לאדם מחמת שאנו לאחר החטא, וזה מתולדת החטא.

ככל שהאדם דבק במדריגת הברכה הגמורה ודבק בצורת האדם

סיכום הדברים המקבילים שנתבארו בשיעור:

מהות	מתגלה ב	בהגדרה פנימית	מקומו בצורת אדם	גילויי בבע"ח	כנגד אות	ברכה מלשון
ראשית הברכה	אברהם	שורש הנאצלים	ראש	עוף	ב' [תחילת ההתפ' שטות]	הברכה - המשכה
התפשטות הברכה	יעקב	דומה למאציל	גוף - גויה	דגים	כ' [הדמיון]	הרכבה
רובי הברכה	יוסף	ריבוי הנאצלים	ברכיים - רגליים	רמש	ר' [ריבוי]	ברכיים